

เป้าหมายที่ 16

**ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม
และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ
และครอบคลุมในทุกระดับ**

SDG 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16

สังคมที่สงบสุขจะต้องมีความมั่นคง มีสันติภาพ ประชาชนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน และมีระบบการปกครองบนพื้นฐานของหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 มุ่งเน้นการตัดวงจรความขัดแย้ง การข่มเหง การแสวงหาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรง และการทรมาณทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม มีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม และมีส่วนร่วมในทุกระดับ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเชิงสถาบันให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินงานของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลโลกอยู่ในระดับดีโดยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) วาระปี 2563-2565 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (CCPCJ) วาระปี 2561-2564 นอกจากนี้ ในปี 2563 ยังได้รับการจัดอันดับจากดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) ให้อยู่ในอันดับที่ 71 จาก 128 ประเทศทั่วโลก ขยับสูงขึ้น 5 อันดับจากปี 2562 และยังมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเชิงสถาบัน โดยเฉพาะการปรับปรุงการให้บริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ โดยในปี 2561 ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของหน่วยงานของรัฐในภาพรวม ร้อยละ 84.50 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 85 ภายในปี 2565 นอกจากนี้ ในปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนน Corruption Perceptions Index (CPI) ที่ 36 คะแนน เท่ากับปี 2562 และอยู่ในอันดับที่ 104 ลดลง 3 อันดับจากปี 2562

ในด้านการจัดให้มีอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน ประเทศไทยมีแนวโน้มการจดทะเบียนเกิดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการควบคุมให้มีการจดทะเบียนเกิดที่ถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มที่ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรโดยเฉพาะผู้ที่เกิดในพื้นที่ห่างไกลและบุคคลไร้รัฐ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ ภาษา และการเดินทาง

ในส่วนของส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติ ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสถิติสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการไม่เลือกปฏิบัติและความเท่าเทียม รวมทั้งยังได้ระบุเรื่องความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ยังมีความก้าวหน้าในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นจากสถานะของประเทศไทยในปี 2563 ที่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา (The Trafficking in Persons: TIP Report 2020) จัดให้อยู่ในระดับ 2 (Tier 2) ซึ่งเป็นระดับที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2561 พัฒนาขึ้นจากปีก่อนหน้าที่เคยถูกจัดให้อยู่ในระดับ 2 ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) และระดับ 3 (Tier 3)

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วงที่ผ่านมา ภาครัฐได้ส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง โดยได้พัฒนาช่องทางให้บริการในรูปแบบที่หลากหลาย และครอบคลุม เพื่อให้บริการกับประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ยังได้กำหนดให้มีการพัฒนาระบบกลางเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์และกำหนด

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ภาครัฐยังได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในขั้นตอนการพิจารณาคดี โดยศาลปกครองได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการคดีและสถิติคดี เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามสถานะของแต่ละคดี รวมทั้งการปรับปรุงห้องพิจารณาคดีห้องโตสวนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมบางขั้นตอน นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินงานเพื่อยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงและการทรมาณทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก โดยการปรับปรุงและปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง อาทิพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 ซึ่งมีบทบัญญัติใหม่เพื่อกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และกำหนดโทษให้เหมาะสมมากขึ้น

กระทรวงการยุติธรรมได้จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียม รวมถึงยกระดับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชายแดน โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและความคุ้มครองตามมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ดำเนินการร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและวิชาการ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการใช้อำนาจแบบนุ่มนวลของประเทศไทยในการแสดงศักยภาพ การสร้างความเข้าใจ การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในเวทีโลก

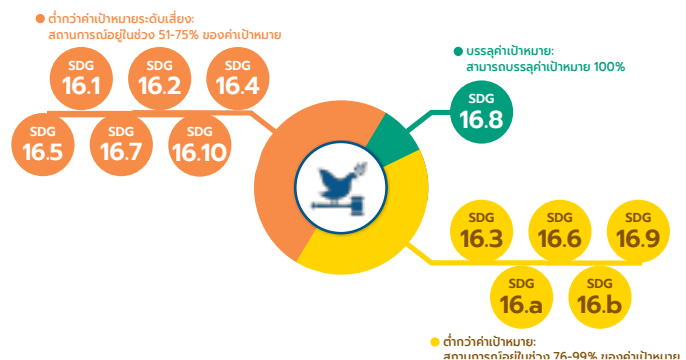
ความท้าทาย

ประเทศไทยยังมีความท้าทายในการพัฒนาระบบการบริหารงานด้านการยุติธรรมที่ยังต้องเร่งสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งกระบวนการตามหลักสากล ทำให้การมองเป้าหมายในการพัฒนาระบบยุติธรรมและการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างจำกัด รวมทั้งยังมีขอบเขตการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการออกกฎหมายหรือการร่วมกำหนดแนวนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรมในด้านต่าง ๆ ทำให้ไม่เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและส่งเสริมให้มีการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น โดยดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการปราบปรามอาชญากรรม รวมทั้งควรเร่งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญในการดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ โดยเฉพาะด้านแรงงานผิดกฎหมาย ตลอดจนควรดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง และเร่งนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบังคับใช้กฎหมาย สนับสนุนการปฏิบัติงาน และสร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาสและสังคม และควรสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรม ด้วยการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพกติกา

ผลการประเมินสถานะของ SDG 16

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16

กรณีศึกษา

Leaving No One Behind ด้วยกองทุนยุติธรรม

นอกจากนี้ บทบาทที่สำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่งของกองทุนยุติธรรมคือการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายในการสร้างความตระหนักถึงสิทธิและข้อกฎหมายต่าง ๆ แก่กลุ่มประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมตามกฎหมาย กระทรวงยุติธรรมได้พัฒนาระบบการให้บริการที่ทันสมัยโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการให้บริการและการเผยแพร่องค์ความรู้ อาทิ การพัฒนาแอปพลิเคชันในชื่อ Justice Care ยุติธรรมใส่ใจ เพื่อให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน นอกจากนี้ ยังมี การพัฒนาความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ในการส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ทางกฎหมายและหลักนิติธรรมต่าง ๆ แก่สังคม อาทิ ความร่วมมือกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) ในการพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมหลักนิติธรรมและการพัฒนาสังคม เป็นต้น

ในปี 2549 กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการจัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันในการช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมทั้งเน้นการดำเนินการที่เชื่อมโยงแนวคิดตามหลักสากลสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ การจัดตั้งกองทุนยุติธรรมนั้นได้รับการยกระดับทางกฎหมายขึ้นด้วยการตราพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ขึ้นมารองรับการดำเนินงานของกองทุนฯ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลบังคับใช้วันที่ 24 เมษายน 2559

ในภาพรวมการดำเนินการในปัจจุบัน พบว่า การมีอยู่ของกองทุนยุติธรรมได้ช่วยให้ประชาชนที่เดือดร้อนสามารถเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี 2560-2563 มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีและช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไปแล้วจำนวนรวมกว่า 23,733 ราย

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

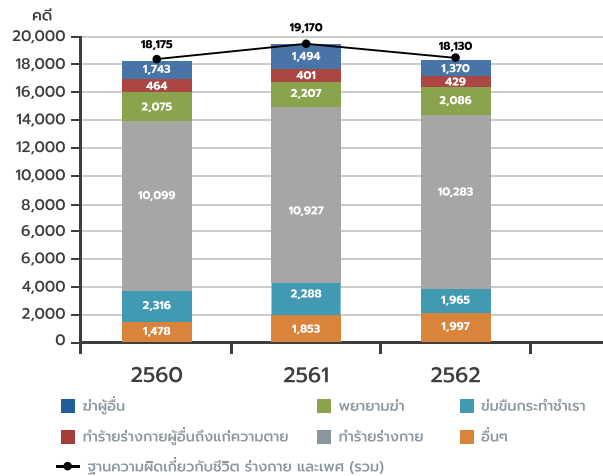
ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประชากรโลกเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ลดลง อันเนื่องมาจากการก่อการร้าย ความขัดแย้งทางการเมือง และการใช้ความรุนแรงในการจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ตั้งแต่ปัญหาการฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย ตลอดจนการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นการลิดรอนสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และสร้างความไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

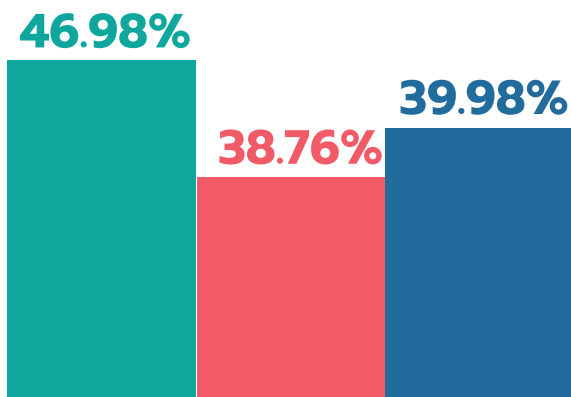
ในปี 2562 ประเทศไทยมีสถิติคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ 18,130 คดี ลดลงจากปี 2561 ที่มี 19,170 คดี หรือคิดเป็นอัตราการด้อยละ 5.43 โดยเป็นคดีทำร้ายร่างกายมากที่สุด 10,283 คดี (ร้อยละ 56.72) รองลงมา ได้แก่ คดีพยายามฆ่า 2,086 คดี (ร้อยละ 11.51) คดีอื่น ๆ 1,997 คดี (ร้อยละ 11.01) และคดีข่มขืนกระทำชำเรา 1,965 คดี (ร้อยละ 10.84) เมื่อพิจารณาสถิติความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มคดีดังกล่าว พบว่ากรณีฆ่าผู้อื่นและกรณีข่มขืนกระทำชำเรามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2560-2562 ในขณะที่กรณีทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงแก่ความเสียชีวิต กรณีพยายามฆ่าและกรณีทำร้ายร่างกายไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

สถิติคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ร้อยละของประชาชนที่มีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นอกจากนั้น ข้อมูลทางสถิติของศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระบุว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี 2559 - 2562 โดยมีรายงานว่าพบเด็กผู้หญิงอายุไม่เกิน 18 ปี ถูกกระทำรุนแรงเพิ่มขึ้นจาก 259 ครั้ง ในปี 2559 เป็น 455 ครั้ง ในปี 2562 สอดคล้องกับข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุขที่ระบุในปี 2562 มีรายงานการกระทำความรุนแรงทางเพศ 5,191 ราย จากผู้ถูกกระทำความรุนแรงเพศหญิง 15,797 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 32.86 อย่างไรก็ตาม ประชาชนมีความหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรมลดลงระหว่างปี 2560-2562 โดยลดลงจากร้อยละ 46.98 เป็นร้อยละ 39.98 ในช่วงเวลาดังกล่าว

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.1

ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในทุกรูปแบบ อาทิ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล การปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้วยการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในจุดเสี่ยง และการจัดทำฐานข้อมูลพิกัดอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่วัยเด็กผ่านการเลี้ยงดูภายในครอบครัว ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงและการดูแลเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เด็กมีพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคต ตลอดจนช่วยเหลือเหยื่อยาผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงผ่านการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ความท้าทาย

การลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหาลงหลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นแล้ว ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมือง รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ให้เหมาะสมและปลอดภัยจากการเกิดอาชญากรรมและการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

ทุกภาคส่วนควรบูรณาการร่วมกันเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมือง โดยปลูกฝังและพัฒนาแนวคิด/แนวปฏิบัติของพลเมืองที่ดี ตั้งแต่เยาว์วัยและต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบของความรุนแรงและเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยสันติวิธี รวมทั้งควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยกับการดำเนินชีวิต ตั้งแต่การบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงให้มีความปลอดภัย ตลอดจนการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ปราศจากความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมและความรุนแรง นอกจากนี้ ควรนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (A.I.) มาใช้ในการวิเคราะห์/คาดการณ์โอกาสและความเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น เพื่อจะได้ออกแบบมาตรการรับมือกับสถานการณ์ความรุนแรงได้อย่างตรงจุด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

SDG 16.2

ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมาณทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก

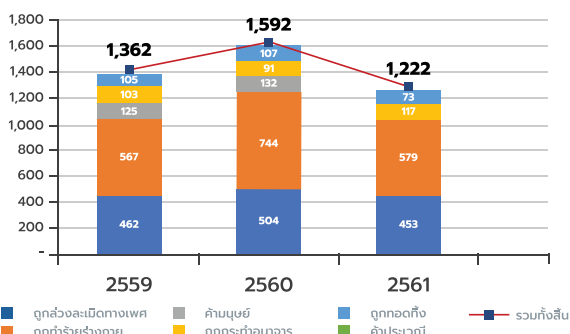
การค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่กระทำต่อเด็กถือเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยการใช้ประโยชน์จากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม หลอกลวง หน่วงเหนี่ยว ักขัง ข่มขู่ ใช้กำลัง บังคับ กระทำทารุณกรรม และแสวงหาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องจากผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มเปราะบาง เป็นประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปี 2563 รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา (The Trafficking in Persons: TIP Report 2020) จัดให้ไทยอยู่ในระดับ 2 (Tier 2) ซึ่งเป็นระดับที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2561 ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาไทยเคยถูกจัดให้อยู่ในระดับ 2 ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) ในช่วงปี 2559-2560 และระดับ 3 (Tier 3) ในช่วงปี 2557 - 2558 สะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานอย่างจริงจังของภาครัฐในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ตามมาตรการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection's Act: TVPA) ของสหรัฐอเมริกา

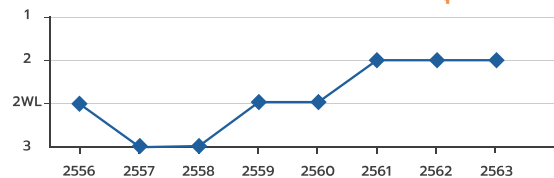
จากรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าในปี 2562 มีคดีค้ามนุษย์ 288 คดี ลดลงจากปี 2561 ที่มี 313 คดี หรือลดลงร้อยละ 7.99 อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 พบว่ามีจำนวนผู้เสียหาย 1,821 ราย เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 188.59 จากปี 2561 ที่มีผู้เสียหายเพียง 631 ราย โดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศลดลง ในขณะที่การบังคับใช้แรงงานเพิ่มสูงขึ้น

สถิติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน

ที่มา: ศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

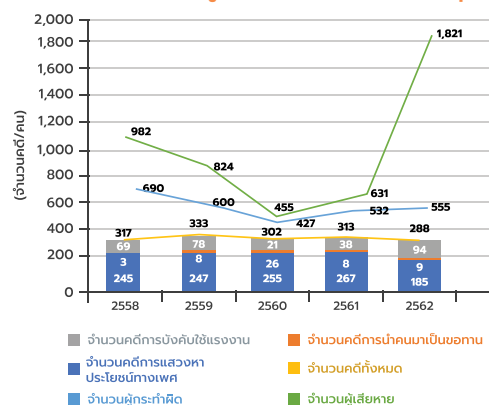
ผลการจัดระดับประเทศไทย ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์

หมายเหตุ: WL = Watch List

ที่มา: รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report)

จำนวนคดีและผู้เสียหายด้านการค้ามนุษย์

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อมูลสถิติคดีค้ามนุษย์แยกตามประเภทการกระทำ ความผิดของสำนักงานอัยการสูงสุด พบว่า ในปี 2562 มีคดีที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนรวม 364 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มี 340 คดี โดยประเภทการกระทำความผิดที่มีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีลักษณะคล้ายทาส และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ไม่เกี่ยวกับประมง/ประมง/อุตสาหกรรม)

จากสถิติของศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าในปี 2561 เกิดความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน 1,222 ราย ลดลงร้อยละ 23.24 จากปี 2560 แบ่งเป็นความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวร้อยละ 55.73 และนอกครอบครัวร้อยละ 44.27 โดยเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ถูกทำร้ายร่างกาย

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.2

ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมาณทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก

(ร้อยละ 47.38) รองลงมา ได้แก่ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ (ร้อยละ 37.07) การถูกกระทำอนาจาร (ร้อยละ 9.57) และการถูกทอดทิ้ง (ร้อยละ 5.97) ตามลำดับ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 พระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร เป็นต้น พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนากลไกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว โดยจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560 – 2564 รวมทั้งจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนได้เข้าถึงสิทธิที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียม ตลอดจนยกระดับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล และครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการทางการบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558

ภาครัฐยังได้บูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งในและระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและสกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ทั้งแรงงานต่างด้าว กลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อยโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และยังได้พัฒนาระบบคุ้มครองช่วยเหลือให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลด้วย นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่ารุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ผ่านโครงการตำบลเข้มแข็งไร้ความรุนแรง

ความท้าทาย

ความท้าทายที่สำคัญในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้ที่เป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ทั้งจากการหลอกลวงและการสมัครใจเข้าสู่วงจรการค้ามนุษย์ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความมั่นคงของชาติกับหลักสิทธิมนุษยชน เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ หรือกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศได้ รวมถึงปัญหาการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนที่ผิดกฎหมายและปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมของผู้ที่เป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ และแรงงานต่างด้าว

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะด้านแรงงาน ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งแรงงานทั่วไปและแรงงานในภาคประมง ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง พัฒนาระบบฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ควรเร่งปราบปรามปัญหาการใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย ทั้งในธุรกิจที่ผิดกฎหมายโดยตรง และธุรกิจที่มีแนวปฏิบัติต่อแรงงานเด็กและเยาวชนอย่างผิดกฎหมาย และประชาสัมพันธ์ให้แรงงานตระหนักถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ อาทิ ค่าแรง จำนวนชั่วโมงพักผ่อน และสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานต่อการให้สวัสดิการกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างด้าว รวมทั้งควรเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เสริมสร้างสัมพันธภาพของคนในครอบครัวและลดความรุนแรงในครอบครัว

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

SDG 16.3

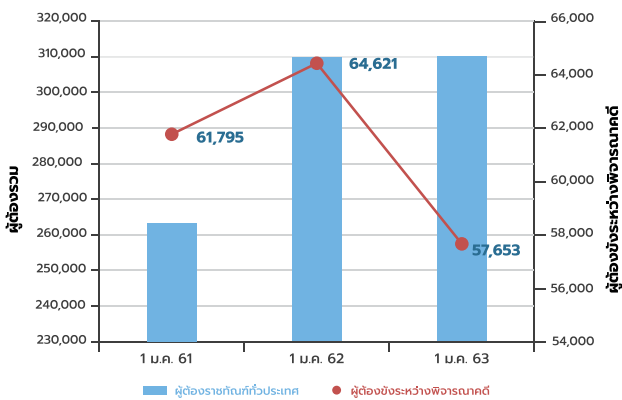
ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน

การส่งเสริมหลักนิติธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งถือเป็นหลักพื้นฐานที่จะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสและสิทธิขั้นพื้นฐาน มีความเท่าเทียมกันในทุกระดับชั้นโดยปราศจากเลือกปฏิบัติ โดยกระบวนการยุติธรรมจะเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการสร้างความสงบเรียบร้อย และอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนคดีที่รับคำร้องทุกข์ 787,355 คดี ซึ่งสามารถดำเนินคดีและจับกุมได้ 738,613 คดี คิดเป็นร้อยละ 93.81 จำแนกได้เป็น 4 ประเภทฐานความผิด ได้แก่ ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ (ร้อยละ 3) ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ร้อยละ 8) ฐานความผิดพิเศษ (ร้อยละ 3) และฐานความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (ร้อยละ 86) นอกจากนี้ ไทยยังมีผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างพิจารณาคดี 57,653 คน หรือร้อยละ 15.67 ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2563) โดยมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2562 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 17.2 และปี 2561 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 19.00

สถิติผู้ต้องขังที่ทั่วประเทศ

ที่มา: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

จากสถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ซึ่งจะเป็นการลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีและเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม พบว่าสัดส่วนของคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2563 มีคดีที่เข้าสู่การไกล่เกลี่ยทั้งสิ้น 23,776 คดี และไกล่เกลี่ยสำเร็จ 22,009 คดี คิดเป็นร้อยละ 92.57

ของคู่ความที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 91.02

เมื่อพิจารณาดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) ที่จัดทำขึ้นโดย The World Justice Project ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการวัดหลักนิติธรรมจากปัจจัยอื่น ๆ อาทิ การจำกัดอำนาจของรัฐบาล การปราศจากคอร์รัปชัน รัฐบาลที่โปร่งใส สิทธิขั้นพื้นฐาน ระเบียบและความมั่นคง การบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่าในปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนนรวม 0.51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1.00 ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปี 2562 พบว่าคะแนนรวมของไทยเปลี่ยนแปลงดีขึ้นเล็กน้อย โดยในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 71 จาก 128 ประเทศทั่วโลก ขยับสูงขึ้น 5 อันดับจากปีก่อนหน้าที่อยู่ในอันดับที่ 76 จาก 126 ประเทศทั่วโลก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนแล้ว ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 ตามหลังจาก สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

คะแนนดัชนีนิติธรรมของประเทศไทย ปี 2563

ที่มา: The World Justice Project Rule of Law Index 2020

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.3

ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงยุติธรรมได้ยกระดับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งเน้นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาอาชญากรรม ผ่านการทำงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่มีอยู่ทั่วทุกจังหวัดให้เป็นกลไกต้นน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาของชุมชนอันเป็นการลดปริมาณคดีไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก รวมทั้งจัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับผู้ที่มีรายได้น้อยให้ได้รับโอกาสและสามารถเข้าถึงความเป็นธรรมได้ ตลอดจนพัฒนาช่องทางให้บริการในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สายด่วนยุติธรรม 1111 กด 77 และ Application Justice Care เพื่อรองรับการให้บริการกับประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาระบบกลางด้านกฎหมายและจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงโดยสะดวกสำหรับในขั้นตอนการพิจารณาคดีศาลปกครอง ได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการคดีและสถิติคดีโดยใช้ Web-based Application เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามสถานะของแต่ละคดี รวมทั้งการปรับปรุงห้องพิจารณาคดีห้องใต้สวนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการนำมาตรการทางเลือกที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยเยียวยาขาดใช้ความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และมีการใช้มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring: EM) ในการปล่อยตัวชั่วคราวแทนการจำคุกกักขัง

ความท้าทาย

การจำกัดขอบเขตการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการออกกฎหมายหรือกำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องนับเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการ

มีส่วนร่วมของภาคส่วนในสังคม นอกจากนี้ ข้อกฎหมายโดยส่วนใหญ่ยังได้กำหนดไว้ให้เป็นการนำโทษทางอาญามาใช้กับพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ทำให้มีการนำคดีเข้าสู่ระบบยุติธรรมมากเกินไปจนเกินสมควร ไม่มีการจัดการอย่างเหมาะสมกับการกระทำผิดแต่ละระดับส่งผลต่อความล่าช้าในการดำเนินคดี และก่อให้เกิดปัญหานักโทษจำนวนมากที่เกินกว่าความจุของเรือนจำ รวมถึงปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่เคยต้องโทษที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำผิดให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและส่งเสริมให้มีการป้องกันอาชญากรรมให้มากขึ้น โดยดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการปราบปรามอาชญากรรม อาทิ การให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อ การสร้างอาสาสมัครเพื่อเฝ้าระวังในชุมชน รวมทั้งควรส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ยอมความ และการใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาสังคมให้มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้มีบทบาทในกิจกรรมของกระบวนการยุติธรรมโดยตรง ทั้งในด้านการออกกฎหมาย การกำหนดนโยบาย และการตรวจสอบ ตลอดจนควรส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการทำงานจากภาคส่วนที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมุมมองใหม่ ๆ นำมาใช้ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายต่อไป

นอกจากนี้ ยังควรที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการบังคับใช้กฎหมาย สนับสนุนการปฏิบัติงานและสร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาสและสังคม รวมทั้งรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรมด้วยการร่วมสร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพกติกา รวมทั้งยังควรปลูกฝังวัฒนธรรมแห่งการรักษากติกาให้เป็นรากฐานที่สำคัญเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมนิติธรรมได้อย่างแท้จริง

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573

การป้องกันและแก้ไขปัญหการอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย โดยการสกัดกั้นและเฝ้าระวังการเป็นทางผ่านและแหล่งจัดหาทรัพยากร อาวุธ และที่พักพิงของกลุ่มผู้ก่อการร้าย โดยเฉพาะการก่อการร้ายที่มีส่วนเชื่อมโยงมาจากต่างประเทศ และใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ก่อเหตุเป็นทางผ่านหรือเป็นแหล่งระดมเงินทุนสนับสนุนแหล่งพักพิงแหล่งจัดหาอาวุธและทรัพยากร รวมทั้งการแสวงประโยชน์ของประเทศให้สนับสนุนแก่การก่อการร้ายในทุกด้านเป็นประเด็นด้านความมั่นคงที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน โดยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันเฝ้าระวัง ป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าวอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสงบสุขและความอยู่ดีมีสุขของคนในสังคม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

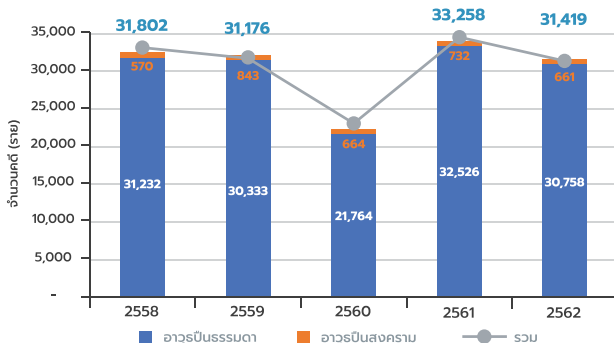
จากรายงานการค้าผิดกฎหมายปี 2562 (Illicit Trade Report 2019) ขององค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ด้านความมั่นคงพบว่าในปี 2562 ประเทศไทยเป็นแหล่งกำเนิดปลายทางหรือจุดแวะพักในการขนส่งอาวุธและกระสุนผิดกฎหมาย 5-50 ครั้ง ทั้งนี้ จากสถิติการจับกุมกลุ่มคดียุทธศาสตร์ที่รัฐเป็นผู้เสียหายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบคดีที่มีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ในปี 2562 รวมทั้งสิ้น 31,419 ราย ลดลงร้อยละ 5.53 จากปี 2561 ที่มีคดีความผิด 33,258 ราย แบ่งเป็นความผิดประเภท อาวุธปืนธรรมดา 30,758 ราย และอาวุธปืนสงคราม 661 ราย

นอกจากนี้ รายงานการวิเคราะห์กระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายจาก 148 ประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงปี 2549-2558 (Illicit Financial Flows to and from 148 Developing Countries: 2006-2015) ของ Global

Financial Integrity (GFI) ฉบับเดือนมกราคม 2562 ระบุว่า ประเทศไทยเป็น 1 ใน 30 อันดับแรกของประเทศที่มีมูลค่าของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมายสูงที่สุด โดยในปี 2558 จากชุดข้อมูล Direction of Trade Statistics (DOTS) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้ประมาณการว่ามีกระแสเงินที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ประเทศไทยโดยวิธีการออกใบแจ้งหนี้ที่เป็นเท็จประมาณ 22,888 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 50.50 จากปี 2557 ที่มีมูลค่า 45,319 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณการสูงสุดร้อยละ 10 ของมูลค่าการค้ารวม) และมีกระแสเงินที่ผิดกฎหมายออกจากประเทศไทยโดยวิธีการออกใบแจ้งหนี้ที่เป็นเท็จประมาณ 14,725 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 18.77 จากปี 2557 ที่มีมูลค่า 18,127.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณการสูงสุดร้อยละ 4 ของมูลค่าการค้ารวม)

อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงเผชิญกับปัญหาภาวะการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ยาเสพติดมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความถี่และปริมาณที่ลักลอบนำเข้า โดยในปีงบประมาณ 2562 สามารถจับกุมคดียาเสพติดได้ทั้งหมด 359,688 คดี มีผู้ต้องหา 381,475 คน ซึ่งประเทศไทยมีสถานะเป็นทางผ่านและปลายทางสำคัญของขบวนการค้ายาเสพติดเครือข่ายทั่วโลก

สถิติการจับกุมกลุ่มคดียุทธศาสตร์ที่รัฐเป็นผู้เสียหายประเภทอาวุธปืน

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.4

ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงินที่ผิดกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 เป็นต้น ควบคู่กับการปฏิบัติตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศด้านความมั่นคง เช่น สนธิสัญญาว่าด้วยการค้าอาวุธ (Arms Trade Treaty: ATT) เพื่อให้การค้าอาวุธระหว่างประเทศมีความโปร่งใส ป้องกันการลักลอบค้าอาวุธอย่างผิดกฎหมายหรือเบี่ยงเบนปลายทางของอาวุธไปสู่ผู้ใช้ที่ไม่ได้รับอนุญาต และแผนปฏิบัติการสหประชาชาติเพื่อป้องกัน ต่อสู้ และกำจัดการค้าอาวุธเล็กและอาวุธเบาอย่างผิดกฎหมายในทุกรูปแบบ (UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects: UN PoA) ซึ่งได้บังคับใช้กฎหมายภายในประเทศอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาระหว่างอาวุธเล็กและอาวุธเบาเพื่อเป็นกลไกหลักในการปฏิบัติตาม UN PoA ตลอดจนทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กรมศุลกากร สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีบทบาทอย่างมากในการคัดกรองติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ผิดปกติหรือผิดกฎหมาย โดย ปปง. ได้ดำเนินโครงการที่สำคัญ อาทิ โครงการกำกับตรวจสอบและประเมินผลตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง และโครงการเชื่อมโยง

เครือข่ายฐานข้อมูลอาวุธปืนและตรวจเปรียบเทียบลูกกระสุนปืน ปลอกกระสุนปืนด้วยระบบอัตโนมัติใน ส่วนภูมิภาค

ความท้าทาย

ความท้าทายสำคัญในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ การเพิ่มขึ้นขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบและช่องทางในการก่ออาชญากรรมที่หลากหลาย ซับซ้อน เชื่อมโยงหลายมิติจนเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ และใช้ธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศเป็นช่องทางในการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรก่อการร้ายสากล โดยอาศัยการค้าผิดกฎหมาย ซึ่งต้องระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และปราบปรามอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้องค์กรอาชญากรรมดังกล่าวแทรกซึมและขยายเครือข่ายจนยากแก่การปราบปราม

ข้อเสนอแนะ

นอกจากการบังคับใช้ การกำกับ การตรวจสอบ และการประเมินผลกฎหมายอย่างจริงจังแล้ว ควรสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถและเพิ่มบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดจากการเคลื่อนย้ายสินค้าและเงินตราในระบบการค้าระหว่างประเทศ พร้อมทั้งสนับสนุนการเชื่อมโยงข้อมูลและบูรณาการการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการ การตรวจสอบ การสืบสวนสอบสวน การปฏิบัติการด้านการข่าวกรอง ควบคู่กับการเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับมาตรการในการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายรุนแรงต่าง ๆ ให้แก่ทุกภาคส่วน

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

การลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ

การทุจริตเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง โดยปัจจุบันรูปแบบของการทุจริตมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งมีทั้งการทุจริตทางตรงและทางอ้อม รวมไปถึงการทุจริตเชิงนโยบายและการทุจริตข้ามชาติ ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่น ๆ ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามการทุจริตจึงเป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการลดการทุจริตในภาครัฐ และการสร้างกลไกทางสังคมเพื่อป้องกันการทุจริตและการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้มีการจัดอันดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของ 180 ประเทศทั่วโลก พบว่าในปี 2563 ประเทศไทยได้คะแนน CPI อยู่ที่ 36 คะแนน เท่ากับปี 2562 และอยู่ในอันดับที่ 104 ลดลง 3 อันดับจากปี 2562¹ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติผลการดำเนินการด้านการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยพิจารณาจาก (1) จำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในภาพรวม (2) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกข้อมูลเรื่องวินัย (3) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกข้อมูลว่ากระทำผิด และ (4) จำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยในปี 2562 มีจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใหม่จำนวน 3,267 เรื่อง โดยได้ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 4,767 เรื่อง² ถึงแม้ว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่จะลดลงจากปี 2561 ซึ่งมี 4,622 เรื่อง แต่หากพิจารณาแนวโน้มย้อนหลังตั้งแต่ช่วงปี 2558 - 2561 จะเห็นได้ว่าจำนวนคดีเรื่องร้องเรียนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลสถิติผลการดำเนินงานข้อมูลความผิดเจ้าพนักงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำแนกข้อมูลตามประเภทคดี/ลักษณะของคดี และตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มคดีด้านจริยธรรมและความประพฤติ มีขอบซึ่งประกอบด้วย (1) ร่ำรวยผิดปกติ (2) เบียดบังทรัพย์สิน ยักยอกทรัพย์สินและใช้ทรัพย์สินของราชการ (3) เรียกรับสินบนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น (4) การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (5) การเสนอ แปรญัตติ อนุมัติจัดสรร เบิกจ่าย และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และ (6) การปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งโดยมิชอบพบว่ามีกรณีข้อมูลความผิดทั้งสิ้น 76 ราย ในปีงบประมาณ 2562 ลดลงจาก 350 ราย ในปีงบประมาณ 2561 โดยคดีการเรียกรับสินบนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในปีงบประมาณ 2562 มี 19 คดี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.4 ของจำนวนคดีทุจริตการข้อมูลความผิดเจ้าพนักงานของรัฐ ทั้งหมดลดลงอย่างมากจากปีงบประมาณ 2561 ที่มี 31 คดี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.5 ของจำนวนคดีทุจริตการข้อมูลความผิดเจ้าพนักงานของรัฐทั้งหมดในปีนั้น

สถิติผลการดำเนินการด้านปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบของสำนักงาน ป.ป.ช.

▶ 2558		▶ 2559		▶ 2560		▶ 2561		▶ 2562	
จำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่ (เรื่อง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ (เรื่อง)	จำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่ (เรื่อง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ (เรื่อง)	จำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่ (เรื่อง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ (เรื่อง)	จำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่ (เรื่อง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ (เรื่อง)	จำนวนเรื่องร้องเรียนใหม่ (เรื่อง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ (เรื่อง)
3,051	1,619	5,382	2,411	4,896	3,459	4,622	3,752	3,267	4,767

ที่มา: สำนักงาน ป.ป.ช.

¹ https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=7433&filename=anti_corruption

² https://www.dsi.go.th/Detail/Report_action_plan_prevention_corruption_DSI_2020

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.5

การลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ

การดำเนินการที่ผ่านมา

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการ STRONG โครงการหมาเฝ้าบ้าน (Watch Dog) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชน ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อดำเนินการจัดทำเอกสารทางวิชาการเรื่องการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของประเทศไทย (Thailand Integrity Review) ระยะที่ 2 และจัดทำโครงการสร้างระบบเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริตเชิงรุกในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริตเชิงรุก โดยการจัดตั้งคลินิกส่งเสริมธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริตภายในสำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. เขต 1-9 เพื่อให้ความรู้และทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ และจัดทำคู่มือการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำหรับประชาชน รวมทั้งรณรงค์ให้ทุกหน่วยงานของรัฐ ประกาศนโยบายไม่รับประโยชน์ใด ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่

ความท้าทาย

การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศยังไม่เพียงพอต่อการรับมือกับพลวัตรูปแบบการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตเชิงนโยบายและการเรียกรับสินบนที่มักเกิดจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งเป็น

ความท้าทายสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อลดจำนวนคดีทุจริต กอปรกับการปรับปรุงกฎหมายและมาตรการจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงยังพบว่ามีข้อจำกัดในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทำให้ไม่สามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมกลไกป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมการปราบปรามการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็วเด็ดขาดและเป็นธรรม นอกจากนี้ ควรมุ่งให้ความสำคัญกับ (1) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงกับข้อมูลเกี่ยวกับคดีทุจริตโดยเฉพาะคดีทุจริตที่มีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมและ (2) ปรับปรุงกฎระเบียบวิธีการจัดซื้อจัดจ้างรวมทั้งสร้างรูปแบบการตรวจสอบบัญชีให้ทันต่อสถานการณ์การทุจริตทุกรูปแบบ เพื่อป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการเรียกรับสินบนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และสนับสนุนให้เกิดภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อเฝ้าระวังการทุจริตในภาครัฐ

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกกระดับ

การพัฒนาสถาบันให้มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความสงบสุขและครอบคลุม โดยสัดส่วนการเบิกจ่ายรายจ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐาน เทียบกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติในแต่ละปีงบประมาณ จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความโปร่งใสของภาครัฐ ในการจัดการด้านงบประมาณและการจัดสรรการให้บริการภาครัฐในทุกกระดับให้มีความครอบคลุม มีคุณภาพ และส่งผลต่อความเป็นอยู่และประโยชน์สุขของประชาชนในประเทศ

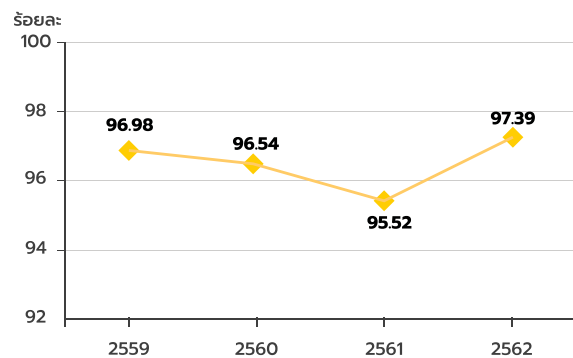
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปีงบประมาณ 2562 ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เบิกจ่ายเพื่อนำไปจัดสรรสินค้าและบริการสาธารณะคิดเป็นร้อยละ 97.39 ของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 100 (ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559)

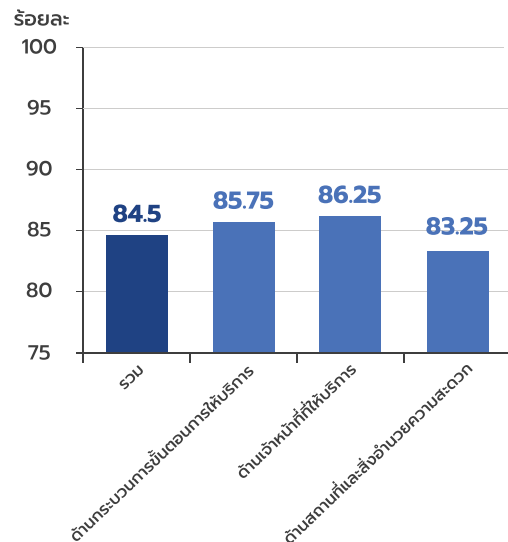
นอกจากนี้ จากการสำรวจในปี 2561 พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของหน่วยงานของรัฐในภาพรวมร้อยละ 84.50 จำแนกเป็น (1) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ร้อยละ 85.75 (2) ด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 86.25 และ (3) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 83.25 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ที่กำหนดระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐไว้ที่ร้อยละ 85 ภายในปี 2565 แสดงให้เห็นว่าการบริการของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ มีความสะดวกและรวดเร็วในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สัดส่วนการเบิกจ่ายรายจ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐาน ต่อวงงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติรายปีงบประมาณ (ร้อยละ)

ที่มา: ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS)

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐจากการสำรวจปี 2561 (ร้อยละ)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

16

SDG
16.6

พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกกระดับ

การดำเนินการที่ผ่านมา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการปรับกระบวนการงานบริการประชาชนและการขอใบอนุญาตต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล อาทิ การขึ้นทะเบียนนายจ้าง การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจการนำเข้า การออกใบอนุญาตขายสุรา และการขอใบอนุญาตขายยาสูบ เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และความโปร่งใสในการให้บริการ นอกจากนี้ กรมศุลกากรยังได้พัฒนาระบบ National Single Window (NSW) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มในการเชื่อมโยงข้อมูลจาก 36 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าและส่งออกสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเข้าและการส่งออกสินค้าด้วยการลดระยะเวลา ต้นทุน และขั้นตอนการดำเนินการ นอกจากนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังได้พัฒนาระบบการติดตามประมวลผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ซึ่งเป็นเครื่องมือของภาครัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานรายไตรมาสของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้พัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนทุกช่วงวัยแบบชี้เป้า (TPMAP) ซึ่งทั้งสองระบบเป็นการประยุกต์ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อกำหนดโครงการและการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด มีความคุ้มค่าในเชิงการจัดสรรและใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้พัฒนาเว็บไซต์ “ภาษีไปไหน” เพื่อแสดงการใช้จ่ายของภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบการใช้จ่ายภาษี เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้สามารถเข้ามาแสดงความเห็นต่อการใช้จ่ายของภาครัฐ ร้องเรียน และแจ้งเบาะแสการทุจริตไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ความท้าทาย

หน่วยงานภาครัฐและส่วนราชการยังมีข้อจำกัดในการปรับตัวเข้ากับการใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างสมบูรณ์แบบและไร้รอยต่อ ส่งผลให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลทำงานได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ รวมถึงการสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีของประชาชนในการรับรู้ถึงประโยชน์และทัศนคติที่มีต่อการใช้ประโยชน์ นับเป็นอีกปัจจัยท้าทายสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพของการให้บริการภาครัฐ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้มีความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังเป็นข้อจำกัดในการจัดทำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการประยุกต์ใช้ในการจัดทำนโยบายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้มีความทันสมัยและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีมาตรฐาน รวดเร็ว ทันสมัย และลดความซ้ำซ้อนของการทำงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งการประยุกต์ใช้ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ในกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการจัดเก็บและการจัดการข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือทันสมัย สามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรเร่งการเตรียมความพร้อมองค์กรให้สามารถปรับวิธีการทำงานให้เข้ากับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างไร้รอยต่อ นอกจากนี้ การพัฒนาการเบิกจ่ายของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพต้องมีการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามผลลัพธ์ ตรวจสอบการดำเนินงานและความโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

SDG 16.7

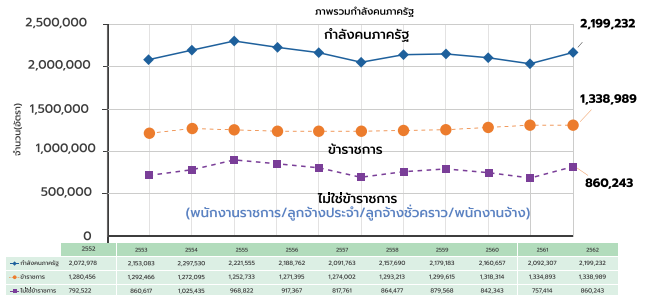
สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจในทุกระดับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อสะท้อนถึงความต้องการของประชาชน รวมทั้งช่วยให้การตัดสินใจของรัฐบาลมีความโปร่งใส รอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจที่ดีนั้นจะต้องครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกสถานะทางเศรษฐกิจ และทุกสถานะทางสังคม ดังนั้นการสร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม อยากร่วมเข้ามาเป็นส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนประเทศเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปีงบประมาณ 2562 ประเทศไทยมีกำลังคนในภาครัฐ 2,199,232 คน ซึ่งเป็นข้าราชการ 1,338,989 คน โดยอยู่ในฝ่ายพลเรือน 427,453 คน และเมื่อจำแนกข้าราชการพลเรือนในรายละเอียดพบว่า มีสัดส่วนข้าราชการสามัญเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง 268,198 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74 ของจำนวนข้าราชการในฝ่ายพลเรือนทั้งหมด และเพศชาย 127,702 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 หากจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 67.62 รองลงมาเป็นปริญญาโท ร้อยละ 14.35 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 16.30 และปริญญาเอก ร้อยละ 1.73 อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกตามประเภทกำลังคนในภาครัฐ พบว่า ส่วนใหญ่กำลังคนภาครัฐกระจุกตัวในกลุ่มข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา รองลงมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและข้าราชการตำรวจ ซึ่งจากข้อมูลเชิงสถิติดังกล่าวสะท้อนถึงความหลากหลายของบุคลากรที่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ หากพิจารณาจากคนพิการซึ่งในกลุ่มเปราะบางในสังคม พบว่า ในปี 2562 ภาครัฐต้องจ้างคนพิการทั้งหมด 17,999 คน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 ที่กำหนดให้มีการจ้างงานคนพิการร้อยละ 1 ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานทั่วประเทศ แต่มีการจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐแล้วเพียง 7,105 คน (ร้อยละ 39.47) เท่านั้น (ข้อมูล ณ วันที่ 12 กันยายน 2562)

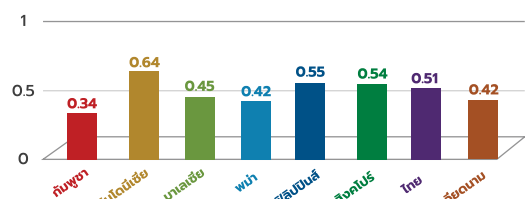
ภาพรวมกำลังคนภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2562

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

นอกจากนี้ สำหรับสัดส่วนของประชากรที่เชื่อว่ามีกระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการจำแนกตามเพศ อายุ ความพิการและกลุ่มประชากรสามารถเทียบเคียงจากดัชนีนิติธรรม (Rule of Law)¹ ปัจจัยหลักรัฐบาลโปร่งใส ปัจจัยย่อยประชาชนสามารถมีส่วนร่วม โดยรายงานตัวชี้วัดดัชนีนิติธรรม ปี 2562 ระบุว่าประเทศไทยมีคะแนนปัจจัยย่อย ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ที่ 0.51 คะแนนปรับเพิ่มเล็กน้อยจากปี 2560 - 2561 ที่มี 0.50 คะแนนและเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน พบว่าในปี 2562 ประเทศไทยมีคะแนนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของภูมิภาคที่ 0.48 คะแนน โดยประเทศที่มีคะแนนสูงสุด 2 อันดับแรก คือ อินโดนีเซีย (0.64 คะแนน) และฟิลิปปินส์ (0.55 คะแนน)

ดัชนีนิติธรรม: ปัจจัยย่อยประชาชนมีส่วนร่วม

ที่มา: The World Justice Project

¹ อ้างอิงจากผลการศึกษาคำถามเชิงคุณภาพโครงการศึกษาวิจัย การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับเป้าหมายที่ 16 ของการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2560, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.7

สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง สะท้อนได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 58 รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการและต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายหลายฉบับที่ประกันสิทธิของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดหน้าที่ของภาครัฐในการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

ภาครัฐยังได้ดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม อาทิ การเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อโครงการของรัฐที่กำลังดำเนินการผ่านทางสายด่วน 09-6806-0962 หรือเว็บไซต์ www.publicconsultation.opm.go.th และเปิดช่องทางสายด่วน 1111 เพื่อให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

ความท้าทาย

แม้หน่วยงานภาครัฐจะมีแนวโน้มเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ายังมีหลายกรณีที่อำนาจการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงเป็นของหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังประสบปัญหาในทางปฏิบัติทำให้ผลลัพธ์จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ประสบความสำเร็จและยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าที่ควร รวมทั้งช่องทางในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยังคงมีข้อจำกัด นอกจากนี้ กฎหมายหลายฉบับ แม้จะแสดงเจตนาที่ดีและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ยังไม่มีความชัดเจนในกระบวนการตัดสินใจไว้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรม และตระหนักถึงการนำผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลประยุกต์ใช้ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิ ประชาพิจารณ์ออนไลน์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของรัฐให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นและการยอมรับจากประชาชน นอกจากนี้ ควรทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

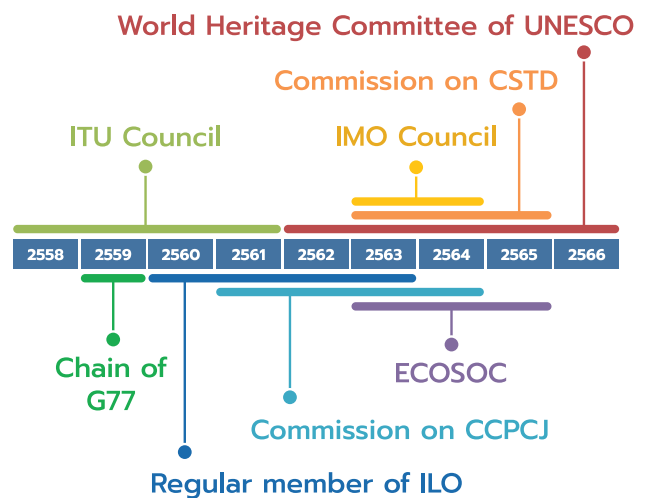
ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประชาคมกำลังพัฒนาในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับบรรษัทภิบาลโลก

องค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบรรษัทภิบาลโลกถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่านการเป็นเวทีไกล่เกลี่ยการเจรจาต่อรองอำนาจทางการเมือง สนับสนุนความร่วมมือ และพัฒนากิจกรรมเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการอยู่ร่วมกันของประเทศสมาชิกและมวลมนุษยชาติ การมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศนั้น นอกจากจะส่งผลดีต่อการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ของประเทศอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมแล้ว ยังสามารถดำเนินการทางกฎหมายผ่านองค์การระหว่างประเทศเพื่อแก้ไข/ยับยั้งปัญหาและลดความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสันติภาพได้อีกด้วย นอกจากนี้ การได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การระหว่างประเทศยังแสดงถึงศักยภาพของประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ อันนำมาซึ่งเกียรติภูมิและอำนาจต่อรองในเวทีโลก ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีบทบาทนำในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในเวทีระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลักดันประเด็นสำคัญ รวมทั้งสนับสนุนผลประโยชน์แห่งชาติและผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

การประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของประเทศไทยพิจารณาจากบทบาทของไทยในองค์การระหว่างประเทศระหว่างปี 2559 – 2563 ซึ่งไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกและมีสิทธิออกเสียงในองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบรรษัทภิบาลโลกหลายองค์การด้วยกัน ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกสหประชาชาติลำดับที่ 55 ซึ่งทำให้เป็นสมาชิกสมัชชาแห่งสหประชาชาติและมีสิทธิออกเสียงหนึ่งเสียงโดยอัตโนมัติ เมื่อปี 2559 ไทยได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม 77 (G77) หรือการรวมกลุ่มของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ จำนวน 77 ประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและการยอมรับของประเทศกำลังพัฒนาที่มีต่อประเทศไทย รวมทั้งยังคงได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) วาระปี 2563-2565 ซึ่งมีการทูลเกล้าฯ เสนอแนะและกบฏทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในปี 2573 นอกจากนี้ ไทยยังได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (CCPCJ) วาระปี 2561-2564 และสมาชิกคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา (CSTD) วาระปี 2563-2565 ในที่ประชุมคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ อีกด้วย อีกทั้งไทยยังได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

สถานการณ์การดำรงตำแหน่งสำคัญของประเทศไทยในองค์การระหว่างประเทศ

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ

สำคัญในองค์การชำนาญพิเศษแห่งสหประชาชาติ อาทิ การเป็นสมาชิกสภาบริหารสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) วาระปี 2558-2561 ต่อเนื่องเป็นสมัยที่ 9 การดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) วาระปี 2563-2564 ต่อเนื่องเป็นสมัยที่ 8 การเป็นสมาชิกประจำคณะประศาสน์การองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) วาระปี 2560-2563 การดำรงตำแหน่งคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) วาระปี 2562-2566 ซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดในการเลือกตั้งถึง 156 เสียง

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

16

SDG
16.8

ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลโลก

จากทั้งหมด 170 ประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศไทย และความเชื่อมั่นจากนานาประเทศ ทั้งยังเป็นการเพิ่มสัดส่วนประเทศกำลังพัฒนาให้เข้าไปมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้ สถาบันธรรมาภิบาลโลกบางแห่งที่เกี่ยวกับธนาคาร/การเงินกำหนดสิทธิการออกเสียงตามสัดส่วนของการถือหุ้นในองค์การระหว่างประเทศ มีเพียงธนาคารโลก/ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการเท่านั้นที่ทุกประเทศมีสิทธิออกเสียงหนึ่งเสียงเท่ากัน โดยไทยเป็นสมาชิกในหลายสถาบันฯ อาทิ บรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก และธนาคารพัฒนาเอเชีย

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงการต่างประเทศได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนาดำเนินการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลกผ่านการจัดโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและวิชาการ ซึ่งส่งเสริมการใช้อำนาจแบบนุ่มนวลของไทยในการแสดงศักยภาพ การสร้างความเข้าใจ การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากล รวมทั้งพิจารณาการเข้าเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนผลประโยชน์ของภูมิภาค กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสนับสนุนการลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลโลก โดยรณรงค์หาเสียงกับประเทศต่าง ๆ ผ่านคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ และสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทย รวมทั้งหยิบยกประเด็นการขอเสียง/แลกเปลี่ยนสนับสนุนในโอกาสการหารือทวิภาคีของเจ้าหน้าที่ระดับสูงซึ่งส่งเสริมการแสดงผลของประเทศไทยในฐานะตัวแทนประเทศกำลังพัฒนาในเวทีโลก

ความท้าทาย

ประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดในการเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เสถียรภาพทางการเมือง การยกระดับศักยภาพของภาคส่วนต่าง ๆ ภายในประเทศ ความคืบหน้าในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล รวมถึงการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศพันธมิตรที่จะเป็นคู่แข่งเสียงให้กับประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การตกลงหรือแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งคู่แข่งเสียงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งต่อบทบาทนำของไทยในกรณีมีประเทศที่มีศักยภาพใกล้เคียงหรือสูงกว่าลงสมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการของประเทศไทยในการส่งเสริมการขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลโลกควรมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายที่เป็น การส่งเสริมสถานะของไทยในเวทีระหว่างประเทศ เร่งรัดการขับเคลื่อนด้านสิทธิมนุษยชน การรักษาเสถียรภาพทางการเมือง การรักษามาตรฐานสากลด้านต่าง ๆ การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถให้ทุกภาคส่วนของไทยมีศักยภาพ เพื่อเพิ่มโอกาสการมีบทบาทนำของไทยในฐานะตัวแทนประเทศกำลังพัฒนาในเวทีโลก รวมถึงสนับสนุนประเทศพันธมิตรในภาคี/ภูมิภาคให้เข้าไปมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลโลก เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผลประโยชน์แห่งชาติ และผลประโยชน์ของภูมิภาคต่อไป

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

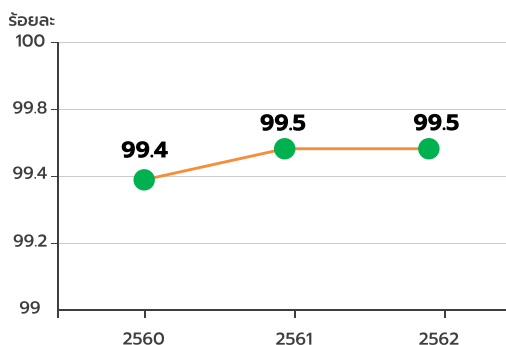
จัดให้มีอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีการจดทะเบียนเกิด (สูติบัตร) ภายในปี 2573

การจัดการรับรองอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคนถือเป็นหลักพื้นฐานที่พลเมืองทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ สูติบัตรถือเป็นเอกสารหลักฐานสำคัญฉบับแรกที่ทางราชการออกให้แก่เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงการแจ้งเกิด ตื่นที่เกิด และความสัมพันธ์กับบิดามารดาของเด็ก รวมทั้งสามารถใช้เป็นเอกสารในการพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือยืนยันตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหลักฐานในการขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (สูติบัตรและใบแจ้งการย้ายที่อยู่) การขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (มรณบัตร) การทำบัตรประชาชนเพื่อยืนยันการมีสัญชาติไทย รวมทั้งการขอเลขที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคล อาทิ การศึกษา การประกอบอาชีพ การรักษาพยาบาล และการเลือกตั้ง ดังนั้น สูติบัตรจึงเป็นเอกสารสำคัญตั้งต้นที่จะมีผลกับการดำรงชีวิตของคนไทยทุกช่วงวัย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 มีการจดทะเบียนเกิดร้อยละ 99.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 99.4 ในปี 2560 ซึ่งเป็นระดับที่สูงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีสัดส่วนร้อยละ 82 และภูมิภาคเอเชียใต้/กลาง ที่มีสัดส่วนร้อยละ 62 (Sustainable Development Goals Report 2018) สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถควบคุมให้เกิดการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มที่ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรโดยเฉพาะผู้ที่เกิดในพื้นที่ห่างไกล และบุคคลไร้รัฐ เนื่องจากมีอุปสรรคด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ ด้านภาษา และด้านการถูกจำกัดการเดินทาง ทำให้การขอทะเบียนการเกิดเป็นเรื่องลำบาก ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ถือเป็นกลุ่มเปราะบางที่จะมีปัญหาในส่วนของ การไร้สถานะและการเข้าถึงสิทธิของบุคคลขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลการจดทะเบียนเกิด ปี 2560 - 2562

ที่มา: กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการเพื่อให้มีการจดทะเบียนเกิดที่ครอบคลุมมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ กรมการปกครอง ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาค้นหาในส่วนของเด็กที่ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยโดยมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ซึ่งได้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร เพื่อให้นายทะเบียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอำนวยความสะดวกและความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ผ่านการกำหนดสิทธิในการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยของเด็กและบุคคลตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้มีแผนการดำเนินงานร่วมกับ UNHCR, UNICEF และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนากระบวนการกฎหมายการให้สัญชาติ การจดทะเบียนเกิดและกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาเด็กไร้รัฐและไร้สัญชาติ อาทิ การปรับปรุงคู่มือปฏิบัติงานด้านสัญชาติและทะเบียนราษฎรสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่ให้ทันสมัยและครอบคลุมยิ่งขึ้น

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.9

จัดให้มีอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีการจดทะเบียนเกิด (สูติบัตร) ภายในปี 2573

ความท้าทาย

การให้การรับรองอัตลักษณ์บุคคล โดยเฉพาะการแจ้งเกิดของเด็กที่เกิดในประเทศไทยจำเป็นต้องใช้เอกสารเพื่อยืนยันตัวตนของผู้แจ้งเกิด (บิดา/มารดา หรือเจ้าบ้าน) อาทิ ทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนของบิดา/มารดา หรือเจ้าบ้าน หรือหนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล โดยให้ผู้แจ้งเกิดแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด และในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนดให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่เกิด ซึ่งในกรณีที่ผู้แจ้งเกิดไม่สามารถแจ้งเกิดได้เนื่องจากขาดเอกสารยืนยันตัวตนของผู้แจ้งเกิดหรือเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทยมานานแต่อาจจะไม่ได้รับการสำรวจเพราะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และ/หรือมีข้อจำกัดเรื่องการสื่อสารภาษาไทย ไม่มีหลักฐานที่เป็นเอกสารเพื่อยืนยันว่ามีถิ่นที่เกิดในประเทศไทยอาจส่งผลให้เด็กที่เกิดจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่มีเอกสารสูติบัตร และกลายเป็นเด็กตกหล่น นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายในส่วนของการเชื่อมโยงข้อมูลที่ยังไม่ครอบคลุมกับตัวบุคคลที่ไม่มีการจดทะเบียนการเกิดเนื่องจากบุคคลเหล่านี้ยังขาดความเข้าใจในข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้บุคคลเหล่านี้ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรและไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ อาทิ สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิทางการศึกษา และสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

การมีอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีการจดทะเบียนเกิด (สูติบัตร) ภายในปี 2573 จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์นั้นจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขข้อกฎหมายที่อาจเป็นอุปสรรคในการแจ้งเกิดของเด็กที่เกิดในประเทศไทยจากบิดา/มารดาที่ไม่มีเอกสารแสดงตัวตน รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการจดทะเบียนเกิดและกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐยังควรใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของประเทศในปัจจุบัน อาทิ ระบบ TPMAP ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือและการพัฒนาในระดับครัวเรือนและบุคคล รวมทั้งสามารถระบุกลุ่มคนที่ตกสำรวจที่อาจต้องการความช่วยเหลือ แต่ไม่อยู่ในระบบเนื่องจากไม่มีข้อมูลในการระบุตัวบุคคลเพราะไม่มีสูติบัตร (exclusion error) ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มประชากรดังกล่าวได้

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายภายในประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศ

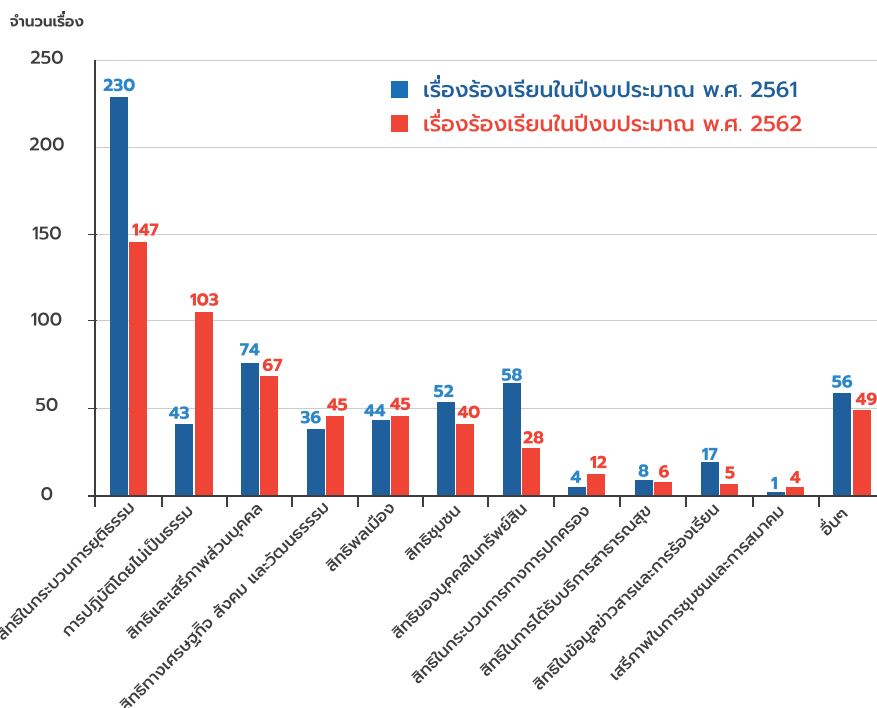
นานาชาติล้วนเห็นพ้องกันว่าสิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนควรได้รับการปกป้องรักษาไว้ เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเสรีและเท่าเทียมกัน โดยได้มีการร่วมกันรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเสรีภาพและความเท่าเทียมของคนทุกกลุ่มทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามหลักปฏิญญาดังกล่าว โดยได้มีการหลักประกันให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ รวมถึงมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระบุว่า ในปีงบประมาณ 2562 มีสถิติการร้องเรียนในกระบวนการยุติธรรม 147 เรื่อง ลดลงจาก 230 เรื่องในปีงบประมาณ 2561 ในขณะที่สถิติการร้องเรียนเรื่องการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพิ่มขึ้นจาก 43 เรื่องในปีงบประมาณ 2561 เป็น 103 เรื่อง ในปีงบประมาณ

2562 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงการถูกเลือกปฏิบัติ การเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม และการถูกกีดกันในบริการสาธารณะที่พึงมีพึงได้ ยังคงพบได้ในสังคมไทย ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญในการบรรลุ SDG 16.10

สถิติเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.10

สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายภายในประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการส่งเสริมการสร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของทางราชการ และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดเป็นหลักการพื้นฐานไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ว่าด้วยการรับรองให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ดำเนินการร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผ่านการบังคับใช้กฎหมายและอนุสัญญาต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 อีกทั้งยังได้ขยายความร่วมมือกับภาคีในอนุสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ อันเนื่องมาจากการเข้าเป็นภาคีทั้งสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง อาทิ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of all Persons from Enforced disappearance: CED) และอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT)

ความท้าทาย

ถึงแม้ไทยจะมีความพยายามในการผลักดันและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบอย่างต่อเนื่อง แต่การปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นหลักสากลต่าง ๆ อาจยังไม่เพียงพอจึงทำให้เกิดการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เช่น การค้ำมนุษย์และการปฏิบัติกับลูกจ้างอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ กระบวนการเยียวยาด้านจิตใจที่ควรให้ความสำคัญอย่างมาก ตลอดจนยังมีข้อจำกัดในเรื่องการสร้างการรับรู้ของภาคประชาชนกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ จึงทำให้ประชาชนยังมีการร้องเรียนในเรื่องของสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐอยู่

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการบูรณาการร่วมกันจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาในประเด็นสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากลร่วมกัน นอกจากนี้ ยังควรเร่งดำเนินการสร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกฎหมายภายในประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการส่งเสริมองค์ความรู้แก่สาธารณะและพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้มีมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและครอบคลุมทั่วทั้งประเทศตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งพัฒนาแนวทางการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึง กระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรง และต่อสู้กับการก่อการร้าย และอาชญากรรม

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันระดับชาติ โดยเฉพาะสถาบันหรือองค์กรอิสระที่ส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศจะสามารถส่งเสริมให้สังคมมีความสงบสุข มีความครอบคลุม และมีความรับผิดชอบได้ โดยการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principle) จะนำไปสู่การความตระหนักในสังคมเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน การปกป้องสิทธิเสรีภาพ และการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาความรุนแรง การก่อการร้าย และอาชญากรรมลดลงได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ซึ่งเป็นรากฐานให้สังคมมีความเข้มแข็งและประเทศมีสันติสุขได้อย่างยั่งยืน โดยขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดกิจกรรมเพื่อถวายพระเกียรติและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างศาสนา และส่งเสริมการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นไปอย่างอิสระและมีเอกภาพ โดยได้มีองค์การอิสระด้านสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) อาทิ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ โดยในปีงบประมาณ 2562 มีเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 551 เรื่อง ลดลงร้อยละ 11.56 จากปีงบประมาณ 2561 ที่มีเรื่องร้องเรียน 623 เรื่อง การร้องเรียนในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิ และเสรีภาพส่วนบุคคล และสิทธิชุมชนลดลง ในขณะที่การร้องเรียนในเรื่องการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในไตรมาสที่ 1-2 ปีงบประมาณ 2563 สถิติเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี 231 เรื่อง โดยกว่าร้อยละ 31 (72 เรื่อง) เป็นเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างต่อเนื่องนี้จะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แกสังคมได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ยังได้เสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการป้องกันภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ โดยบูรณาการการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จัดการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ (C-MEX) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ (IDMEx) เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ โดยในปี 2563 ได้จัดให้มีการดำเนินงานผ่านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของไทยให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ซึ่งจะส่งผลให้สามารถบรรลุเป้าหมายย่อย 16.A ได้

การดำเนินการที่ผ่านมา

หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินแผนงาน/โครงการสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง การก่อการร้าย และอาชญากรรม รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ การขยายผลโครงการพระราชดำริ การดำเนินการตามแผนการอุปถัมภ์คุ้มครองศาสนา การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านสิทธิมนุษยชนกับองค์กรต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ เผยแพร่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม สร้างความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการยกระดับมาตรการรับมือภัยก่อการร้ายต่อพื้นที่เสี่ยงในเขตเมือง การจัดการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ (C-MEX) อาทิ การฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการภัยจากนิวเคลียร์ และรังสีระหว่างไทยและสาธารณรัฐเกาหลี และการฝึก

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.a

เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึง กระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกๆระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรง และต่อสู้กับการก่อการร้าย และอาชญากรรม

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ (IDMEx) การดำเนินโครงการสร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และประชาชนต่อการสร้างสรรค์ สร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมในโลกดิจิทัล และการแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าวกรอง และหารือข้อราชการผ่านกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงเฉพาะด้านกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เป็นต้น

การฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ ประจำปี 2563 (C-MEX 20) การฝึกภาคสนาม/ภาคทะเล (FTX) ประจำปี 2563

ที่มา: ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภาค 2

ความท้าทาย

การแก้ไขปัญหาคาการแอบอ้าง/นำสถาบันหลักรมาเกี่ยวข้องในความขัดแย้ง และการรักษาคุณภาพของความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ นับเป็นความท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่งที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและดำเนินการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ

ข้อเสนอแนะ

ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และบทบาทของสถาบันหลักอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปกลไกที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจและแก้ไขปัญหาด้านสถาบัน ป้องกันการบิดเบือนหลักคำสอนของศาสนา และการแอบอ้าง/การนำสถาบันหลักรมาเกี่ยวข้องในความขัดแย้ง รวมทั้งควรส่งเสริมให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการได้อย่างโปร่งใส เป็นอิสระ และให้ประชาชนสามารถร้องเรียน/เข้าถึงความช่วยเหลือได้โดยง่าย

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ

ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การไม่เลือกปฏิบัติเป็นหลักพื้นฐานของความเสมอภาค ซึ่งรัฐควรบัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือข้อบังคับทางสังคม เพื่อสร้างความคุ้มครองให้กับคนทุกกลุ่ม รวมทั้งควรกำหนดนโยบายและดำเนินมาตรการส่งเสริมความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ตลอดจนกำหนดบทลงโทษต่อผู้ที่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการไม่เลือกปฏิบัติและความเท่าเทียม จำนวน 8 ฉบับ อาทิ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งยังได้กำหนดประเด็นความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ดังนั้นหากมีการเลือกปฏิบัติ จะถือเป็นการขัดต่อบัญญัติของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

การดำเนินการที่ผ่านมา

นอกจากการบัญญัติประเด็นดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว หน่วยงานภาครัฐยังได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการใช้กฎหมาย/นโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้มีการศึกษาวิจัย เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

การเลือกปฏิบัติจัดทำเป็นข้อเสนอมาตรฐานและแนวทางในการกำหนดให้มีกติกากลางว่าด้วยความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ ที่จะประกันความเป็นธรรมในการให้การคุ้มครองแก่บุคคลตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ฉบับที่ 4 - 7 โดยได้เน้นย้ำเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นของรัฐบาลไทยในฐานะรัฐภาคีที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ โดยเฉพาะการเคารพสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนภาพลักษณ์ที่ดีด้านสิทธิมนุษยชนให้กับประเทศไทย ในฐานะสมาชิกของสหประชาชาติในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

16

SDG
16.b

ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความท้าทาย

การส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมาย/นโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยังมีความท้าทายในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมในทุกกลุ่ม ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมและผู้บังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติตามกฎหมาย การตระหนักรู้ในสิทธิของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งกฎระเบียบที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังการสร้างจิตสำนึกความเท่าเทียม เพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติในทุกกรณี และควรมีการบังคับใช้บทลงโทษสำหรับผู้เลือก โดยเฉพาะกับผู้บังคับใช้กฎหมายที่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ ควรสร้างการตระหนักรู้ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิพื้นฐานของตน ตลอดจนพัฒนาวัฒนธรรมและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสม เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำผิดในทุกรูปแบบ รวมถึงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป

